

Samenvatting

Deze nota / dit voorstel geeft antwoord op de vraag van gemeenteraadslid P. Geelen (CDA) en de heer Bergers voor een passend ereteken voor korporaal A.C.H. Detrie, 'de enige Maastrichtenaar die op 10 mei 1940 sneuvelde bij de verdediging van de Sint Servaasbrug.' Zij pleitten voor het vernoemen van een straat naar korporaal Detrie dan wel het realiseren van een plaquette.

Na nader onderzoek heeft het college besloten om geen straatnaam naar de korporaal te vernoemen, maar de drie aan de Sint Servaasbrug aanwezige plaquettes te vervangen door twee nieuwe.

Deze twee nieuwe plaquettes doen recht aan de stedelijke geschiedenis en zijn een gepast en blijvend eerbetoon aan alle militairen, die op 10 mei 1940 zijn gevallen bij de verdediging van de stad.

Beslispunten

1. de drie huidige plaquettes aan de oostzijde van de Sint Servaasbrug, als eerbetoon aan de 47 militairen die op 10 mei vielen in Midden- en Zuid-Limburg, te vervangen door twee nieuwe gedenkplaten (zoals omschreven onder punt 3 van de toelichting);
2. akkoord te gaan met het concept-schrijven aan de heer P. Geelen ;
3. ten behoeve van de realisering en de plaatsing van de nieuwe plaquettes een bedrag te reserveren ad € 15.000 ten laste van het budget Kunst in de Openbare Ruimte 2015-2016.

Besluit Burgemeester en Wethouders 2 februari 2016:

Conform.

1. Aanleiding

Gemeenteraadslid P. Geelen (CDA) stelde bij mail van 29 augustus jl. vragen over het uitblijven van een antwoord op een brief van de heer H. Bergers, die zich inzet voor een passend ereteken voor korporaal A.C.H. Detrie, “de enige Maastrichtenaar die op 10 mei 1940 sneuvelde bij de verdediging van de Sint Servaasbrug. In zijn mail pleitte de heer Geelen voor het vernoemen van een straat naar korporaal Detrie dan wel het realiseren van een plaquette. In antwoord op vraag 3 van de heer Geelen stelde uw college eerst de door de heer Bergers ingebrachte gegevens en feiten te willen/laten onderzoeken en vervolgens een standpunt in te nemen.

2. Context

Het onderzoek heeft (met inbreng van externe deskundigen) plaatsgevonden en heeft geleid tot de volgende conclusies:

- 2.1. De tekst op de huidige plaquettes kan leiden tot misverstanden en tot een onjuiste interpretatie van de geschiedenis. Aan de tekst zou de conclusies kunnen worden verbonden dat, bij de verdediging van de sluis van Borgharen en de Maastrichtse Maasbruggen, 47 militairen zijn gesneuveld. Op basis van het onderzoek moet worden geconcludeerd dat in Maastricht 6 militairen zijn gesneuveld. Een daarvan – de in Meerssen geboren korporaal Detrie - was woonachtig in Maastricht. De overige 41 soldaten sneuvelden elders; niet alleen in Zuid-Limburg maar ook in Midden-Limburg en – in een aantal gevallen – niet aan de Maasoeveren of aan de oevers van het Julianakanaal.
- 2.2. De naam van korporaal Detrie komt al voor op twee gedenkplaatsen in Maastricht: de plaquette aan de Sint Servaasbrug en op de plaquette voor gevallenen in de Tweede Wereldoorlog aan de westmuur van de Sint Servaasbasiliek aan het Keizer Karelplein.
- 2.3. Op 10 mei 1940 is niet alleen de in Maastricht wonende korporaal Detrie gesneuveld, maar ook nog twee anderen inwoners van Maastricht: de in Maastricht geboren L.H. Rouschop (omgekomen in Berg aan de Maas) en de in Amsterdam geboren P.L. Walraeven (gevallen in Born). Zij sneuvelden weliswaar niet op Maastrichts grondgebied, maar wel binnen dezelfde militaire actie. Hun namen zijn daarom opgenomen in de lijst van 47 soldaten op de flankerende plaquette aan de Sint Servaasbrug.

- 2.4. Van deze 47 namen zijn er 9 incorrect weergegeven. Het gaat om hinderlijke onnauwkeurigheden die onrecht doen aan de betreffende omgekomen militairen en hun nabestaanden.
- 2.5. Niet alleen van de zijde van de Stichting Limburgse Jagers, die het initiatief namen tot het aanbrengen van de huidige plaquettes, maar ook door andere groepen en personen wordt – blijkens in het gemeentelijke archief aanwezige correspondentie – zeer gehecht aan een blijvend eerbetoon aan de 47 gevallen militairen.

Aan deze conclusies verbinden wij de volgende overwegingen:

- 2.6. Wanneer alleen wordt gekozen voor een (apart) eerbetoon aan de ‘Maastrichtenaar’ korporaal Detrie (middels een straatnaam of een aparte plaquette), zou het terechte verwijt kunnen worden geuit dat daarmee tekort wordt gedaan aan de 5 andere in Maastricht gevallen militairen. Ook zij lieten het leven voor de verdediging van de stad.
- 2.7. En hoe dan om te gaan met de twee andere gesneuvelde Maastrichtenaars? Zij sneuvelden niet op Maastrichts grondgebied, maar namen deel aan dezelfde militaire operatie als korporaal Detrie.
- 2.8. Verder wijzen wij erop dat de Stichting Limburgse Jagers in 2007 en 2010 – bij het aanbrengen van de plaquettes – niet heeft gekozen voor het apart benoemen van de zes in Maastricht gesneuvelde militairen of het apart benoemen van ‘Maastrichtse’ soldaten. We stellen daarbij overigens vast dat dit kan leiden tot verkeerde interpretaties van de feitelijke geschiedenis.

Voorafgaand aan ‘een gewenste situatie’ zetten we – op basis van 2.1. t/m 2.8. – de volgende, door ons gehanteerde uitgangspunten neer:

- In Maastricht geldt, v.w.b. de weergave van de stedelijke geschiedenis, het staande beleid van de Culturele Biografie. Dat wil zeggen dat deze historie op relevante plekken in de stad zichtbaar moet zijn en dat, in de voorliggende kwestie, recht wordt gedaan aan één van de van de items van de Culturele Biografie: de militaire geschiedenis van de stad.
- Het gegeven dat 9 van de 47 vermelde namen (op de flankerende plaquettes) incorrect zijn weergegeven, moet leiden tot vervanging van deze (kleinere) gedenkplaten.
- De mogelijke verkeerde interpretatie van de stedelijke geschiedenis, die kan ontstaan door de tekst op de middelste plaquette, vraagt eveneens om vervanging.

- De definitie van Maastrichtenaar hoort naar onze mening te zijn: inwoner van Maastricht. In dat geval geldt deze kwalificatie dus niet alleen voor de in Meerssen geboren korporaal Detrie, maar ook voor de soldaten L.H. Rouschop en P.L. Walraeven (zie 2.3.).
- Maastrichtenaars mogen voor hun offers, verdiensten en prestaties worden geëerd onder de voorwaarde dat andere betrokkenen op een gelijkwaardige manier een plek krijgen in dat eerbetoon.
- Daarbij komt dat het (in dit geval) alleen eren van Maastrichtenaars (en niet de overige Zuid-Limburgers), naar onze mening, niet past bij de opvattingen en de intenties van waaruit Maastricht en de Zuid-Limburgse gemeenten zich op dit moment als een regio identificeren, zich presenteren en samenwerken.

3. Gewenste situatie

Op dit moment zijn op een muur aan de 'Wyck-zijde' van de Sint Servaasbrug een centrale en twee flankerende plaquettes aanwezig.

3.1. De (huidige) centrale plaquette bevat de volgende teksten:

*De eerste Meidag zal ik nooit vergeten,
hij ligt geborgen in mijn bloed
en kan eerst sterven met mijn eigen leven;
onthou dat wel, begrijp mij goed !
(anoniem)*

Op 10 mei 1940 vielen – van de troepenmacht van de territoriale bevelhebber Zuid Limburg – 47 Nederlandse militairen. De Duitse opmars door Zuid-Limburg werd door hun inzet aanmerkelijk vertraagd: de Maasbruggen in Maastricht konden tijdig worden vernield

Wij stellen voor om de poëziestrofe (bovenste tekstblok) te handhaven en het tweede tekstblok als volgt te wijzigen:

*Op 10 mei 1940 vielen in Midden- en Zuid-Limburg 47 Nederlandse militairen.
De opmars van het Duitse leger werd door hun inzet aanmerkelijk vertraagd.
Daardoor konden ook de Maasbruggen in Maastricht tijdig worden opgeblazen.*

3.2. Links en rechts van de middelste plaquette zijn in 2010 twee platen aangebracht. In de linkerplaat zijn de namen van 24 gevallen soldaten gegraveerd; in de rechterplaat de namen van 23 gesneuvelden met de toevoeging Regiment Limburgse Jagers (+ logo). Zoals gesteld zijn 9 naam incorrect weergegeven. We stellen voor om beide flankerende gedenkplaten te vervangen door één (rechts te plaatsen t.o.v. die onder 3.1.) met de volgende inscriptie:

*Met respect gedenken wij de gevallen militairen: A. Artz, W. Bellen, A.C.M. Bogers, P.M. Braun, H.G.H. Bremmers, J.J. Buskens, G.H. Custers, H.J. Debie, J.J.M. Dohmen, M. Epema, A.C. Evertse, P.J. Geraards, H. Hamacher, L.C.E. Huntjens, M. de Klerk, P.J. Lamers, P.N.M.M. de Lang, A.H.A. Leers, J.H.M. Lemmens, J. Luttgens, J.F. Mevis, E.L. Mirck, P.J. Munnich, J. Nijhout, H.G. Nijland, J. Penders, J.W. Rademakers, J.M. Reuvers, P.E. Roozendaal, P.J. Scheffers, S. Spieker, L. Stanneveld, J.W.G. Teeven, H. Tilmans, P.J. Vaessen, J.J. Vanhouthem, W.J. Vonken, J.H. Weijers,
de Maastrichtenaars L.H. Rouschop en P.L. Walraeven*

en de soldaten die sneuvelden bij de sluis van Borgharen, de Maastrichtse spoorbrug en nabij de Sint Servaasbrug: J.H. Baetsen, E. Jacobs, J.H. Janssen P.H.M. Koten, J. Peters en de Maastrichtenaar A.C.H. Detrie

*Regiment Limburgse Jagers
(logo)*

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

In feite gaat het hier niet om een grote verandering t.o.v. de huidige situatie. Het aangezicht van het voorgestelde 'nieuwe' gedenkteken verschilt nauwelijks van het nu aanwezige.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing

8. Financiën

Met de vervanging van beide plaquettes is een bedrag gemoeid van (afgerond) € 15.000 (exclusief de compensabele BTW). Dit bedrag kan te laste worden gebracht van het budget Kunst in de Openbare Ruimte 2015 - 2016. In de meerjarenplanning is daarmee al rekening gehouden

9. Aanbestedingen

In hoofdstuk 2: artikel 4 lid 5 van het gemeentelijk Aanbestedingsprotocol (van 1 juli 2015) is aangegeven dat, voor leveringen en diensten van € 25.000 en minder een enkelvoudige offerte aan de orde is. Daarover is inmiddels contact geweest met de Stichting Grafische Ateliers Maastricht, die in het verleden meerdere plaquettes heeft gerealiseerd (o.a. die voor Pierre Kemp in de Turennestraat, die voor Charles Vos aan de Charles Voscour en de plaquette – met het kwatrijn van Wiel Kusters – b.g.v. het 350 jarig bestaan van het stadhuis). Daarmee is de kwaliteit gegarandeerd.

10. Participatie tot heden

Tot op heden zijn de raad en belanghebbenden (extern) niet betrokken geweest bij dit voorstel. In de paragraaf “Communicatie” wordt aangegeven hoe dit traject wordt gestart.

11. Voorstel

Op basis van het voorafgaande stellen wij uw college voor om:

- de drie huidige plaquettes aan de oostzijde van de Sint Servaasbrug, als eerbetoon aan de 47 militairen, die op 10 mei vielen in Midden- en Zuid-Limburg, te vervangen door twee nieuwe gedenkplaten (zoals omschreven onder punt 3 van de toelichting);
- akkoord te gaan met het concept-schrijven aan de heer P. Geelen ;
- ten behoeve van de realisering en de plaatsing van de nieuwe plaquettes een bedrag te reserveren ad € 15.000 ten laste van het budget Kunst in de Openbare Ruimte 2015-2016.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Wanneer uw college akkoord gaat met ons voorstel dan:

- wordt het gemeenteraadslid, de heer P. Geelen, daarvan in kennis gesteld middels het bijgevoegde concept-schrijven;
- wordt een kopie van dit schrijven ter kennisgeving toegestuurd aan het bestuur van de Stichting Limburgse Jagers en aan de heer H. Bergers;
- wordt aan de Stichting Grafische Ateliers Maastricht verzocht tot het leveren van een schetsontwerp;
- kunnen de verantwoordelijke wethouders voor Kunst en Cultuur en Cultureel Erfgoed begin maart 2016 een besluit nemen over het ingediende schetsontwerp;
- kunnen de twee nieuwe plaquettes voor juli 2016 worden aangebracht.